

Jovan Milicević în rolul titular și Branislav Jerinici în Omul simplu din spectacolul „Thomas More” de Robert Bolt

talent și măiestrie

Pe marginea turneului Teatrului
Național din Belgrad

Recentul turneu al Teatrului Național din Belgrad a prilejuit, spectatorilor și artiștilor români, cunoștința cu o seamă de artiști ai teatrului iugoslav, al căror talent și măiestrie îi recomandă atenției și prețuirii noastre.

Fără îndoială că *Doamna ministru*, celebra comedie a lui Branislav Nușici, a constituit punctul de atracție al turneului. Piesa e cunoscută la noi din câteva spectacole și din volumul de opere alese publicat de E.S.P.L.A., care, cuprinzând și piesele *Doctor în filozofie* și *Deputatul poporului*, ca și selecțiuni din volumele *Autobiografie*, *Povestirile unui caporal*, *Foițe*, *Ben-Akiba* și *Anul 1915*, a familiarizat publicul românesc cu spiritul lui Nușici.

Spectacolul *Doamna ministru*, pus în scenă de regizorul Braslav Borošan, în decorurile lui Miomir Denici, realizate într-o realistă și totuși sugestiv teatrală gradare legată de evoluția rangului social al familiei Popovici, a constituit un prilej de cunoaștere a specificului aparținând stilului de teatru comic iugoslav.

Regizorul s-a dovedit un bun cunoscător al meșteșugului punctărilor comice, folosindu-le însă în cadrul principiului unei îmbinări organice a realismului în înfățișarea vieții, cu o sugestivă și pregnantă teatralitate. Bizuindu-se în principal pe actori, el a

pus în valoare temperamentul, vioiciunea, bucuria și ușurința în joc, credința și simțul realismului ironic în interpretare, tehnica lor de comedie. O distribuție unitară, de la protagonistă și pînă la interpreții rolurilor episodice, a înfățișat cu expresivitate galeria de tipuri comice ce mișună în piesa lui Nușici.

Cu toate că spectacolul lui Borozan e montat relativ recent, nu există stilizare... Întreaga reprezentare stă sub semnul credinței în adevărul ambianței și situațiilor scenice, în sinceritatea jocului, sub semnul prețuirii în teatru a pulsației adevărului vieții.

Doamna ministru — înfățișată de Ljubinka Bobici —, în ciuda îndeletnicirilor ei mîrșave pentru a-și consolida rangul, în ciuda găunoșeniei caracterului, rămîne o plăcută și simpatcă amintire. Funcționează în interpretarea actriței o reușită simbioză între o anume detașare plină de ironie și o transpunere inocentă și curată în rolul pe care îl înfățișează, fără prejudecăți, în ipostazele cele mai neașteptate.

Momentele cînd încerca să-și acordeze ținuta și mersul cu noul rang, ca și comentariul mimic al situațiilor neprevăzute, sau al convorbirilor telefonice, relevau o libertate totală a jocului satiric dus pînă la burlesc.

Interpretări bogate în momente de haz realizează și actorii ce o secondează.

Slavka Jerinici, travestită în puștiul Raka, redă cu spontaneitate, pe tot parcursul piesei, chipul celei mai adevărate progeneruri posibile a doamnei Popovici. Dificilă sarcină artistică, rezolvată însă la nivelul celor mai reușite exemple ale genului.

Ginerele Ceda a dobîndit, prin Milan Puzici, chipul unui bărbat chipeș, inteligent, vesel, comunicativ, spontan și — în ciuda genului — de o neașteptată simplitate, iar servitoarea Anka, în interpretarea Milkăi Lukici, se bucură, pe lîngă o cuceritoare vioiciune, de o cochetărie simplă, dar tulburătoare și de șiretenia specifică femeilor ce se știu frumoase. Dada, fiica doamnei Popovici, fără să-i semene, rol mai puțin generos pe linia situațiilor și replicilor comice a întregului, a fost interpretată cu credință de Mira Bobici.

Ljubinka Bobici (Zivka) ; Milkă Lukici (Anka) ; Rastko Tadić (Jandarmul) ; Slavka Jerinici (Raka) în „Doamna ministru” de Branislav Nušić

Funcționarul Pera (Mihajlo Viktorovici), Unchiul Vasa (Djordje Pura), grupul pitoresc al rubedeniilor, jandarmii și oamenii de serviciu și-au adus fiecare contribuția la strălucirea comică a piesei lui Nușici.

* * *

De o altă factură literară și dramatică, comportînd și o cu totul altă concepție teatrală, a fost cel de-al doilea spectacol al turneului.

Alegînd drama *Thomas More* de Robert Bolt, regizorul Arsa Jovanovici a evitat ilustrarea istorică și portretizarea după cronică a personajelor despre care vorbește piesa.

Intenția demonstrației filozofice conține un larg ecou pentru spectatorul de azi și anume că omul trebuie să rămînă el însuși, să rămînă cîstit în fața oricăror situații în care l-ar pune viața și nici perspectiva sacrificiului suprem să nu-i clintească omenia. Intenția a fost evidentă prin decorul neutru, de o simplitate gravă, al lui Miomir Denici; prin mișcarea foarte redusă, fără desene spectaculoase, și chiar prin distribuirea în rolul bătrînului Thomas a unui actor tînăr și viguros, care venea să păstreze o detașare a spectatorului față de eventualitatea compasiunii minore în fața dramei bătrînului, în favoarea urmăririi libere, netulburate de complicații melodramatice, a mecanismului interior al demonstrației etice.

Ferind spectacolul de artificii regizorale, întreaga dramă a lui Bolt s-a desfășurat într-o notă generală armonioasă, fără stridente, fără patos exterior, într-o ținută gravă. Poate că tocmai această voită reținere a lipsit spectacolul de unele momente de o mai amplă desfășurare regizorală, în favoarea dramei, așa cum actorii au găsit, chiar în limitele concepției nespectaculoase, momente de autentică vibrație emoțională, ca acela realizat de Mira Stupița în scena din închisoare și de Rasa Plaovici în rolul de o singură scenă al Cardinalului.

Jovan Milicevici a nuanțat cu talent stările scenice ale lui Thomas. Demnă de reținut a fost limpezimea gîndirii interpretului despre concepțiile de viață ale prea cînstitului bătrîn. Branislav Jerinici, simpatic, în Comentator, a traversat cu o reconfortantă ușurință galeria de tipuri interpretate, găsind variate expresii pentru sugerarea aceleiași micimi găunoase a omului mărunt. Vasa Pantelici ne-a înfățișat un Cromwell robust și energic, decis să meargă pînă la capătul fărădelegilor lui. Stanislava Pesici a interpretat cu sensibilitate pe fiica plină de grație și demnă de desăvîrșirea morală a părintelui ei, Thomas. Ducele de Norfolk, în interpretarea lui Predrag Tasovaci, a trecut prin zbuciumul real, dar zadarnic și fără preț, al individului conștient de lașitatea sa.

Decanul de vîrstă al trupei, Rasa Plaovici, profesorul multora dintre artiștii văzuți, în rolul Cardinalului, a făcut ca singurul tablou în care a apărut să constituie unul din cele mai pregnante momente din spectacol.

Mira Stupița în soția lui More s-a detașat, în ciuda aparițiilor fugare, printr-o fină gradație, adevăr în observarea vieții și a trăirilor scenice, spontaneitate dramatică, expresie organică și reținută a unui autentic zbucium interior.

Și ceilalți interpreți: Mihajlo Viktorovici, Bogici Boskovici, Rasa Simici, Milos Zutici, Miodrag Lazarevici, Tomanija Djuricko și Misa Volici au dovedit tehnica și talentul care au caracterizat în general evoluția scenică a actorilor iugoslavi.

Ar fi fost interesant dacă, cu ocazia acestui turneu, am fi avut posibilitatea să cunoaștem și o piesă din repertoriul contemporan al dramaturgiei iugoslave.

Să sperăm că acest lucru se va întîmpla cu viitoarele schimburi teatrale, pe care le dorim cît mai dese, spre o cît mai bună cunoaștere reciprocă.

Ion Cojar